

U s n e s e n í

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň JUDr. Marcely Rouskové a Mgr. Gabriely Bašné v právní věci žalobce: **Ing. M. L.**, trvale bytem J., J., zastoupen Mgr. Ing. Davidem Veselým, advokátem se sídlem Praha 5, Žitavského 496, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, o návrhu na uložení předběžného opatření,

t a k t o:

- I. Žaloba se odmítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

Žalobce podal dne 4. 8. 2017 u Městského soudu v Praze žalobu, ve které se domáhal toho, aby soud vyslovil nezákonnost zásahu správního orgánu (dále také „žalovaného“) v podobě předvolání žalobce k dostavení se ke znaleckému zkoumání a současně, aby uložil správnímu orgánu zákaz vynucování součinnosti žalobce v rámci trestního řízení vedeného u Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, Územní odbor Praha venkov – JIH pod sp. zn. KRPS-372329/TČ-2016-011471, k provedení znaleckého zkoumání jeho duševního stavu znalci z oboru zdravotnictví, odvětví psychologie a psychiatrie. Žalobce současně navrhoval, aby soud vydal předběžné opatření, kterým by žalovanému uložil povinnost zdržet se použití veškerých donucovacích prostředků k zajištění osobní účasti žalobce při vyšetření u znalců z výše uvedeného oboru a odvětví, které má být provedeno v rámci totožného trestního řízení.

Žalobce v žalobě uvedl, že usnesením Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Praha venkov – JIH ze dne 22. 2. 2017 vedené pod sp. zn. KRPS -372329/TČ-2016-011471- ULČ, bylo podle ustanovení § 160 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním rozhodnuto o zahájení trestního stíhání žalobce pro zločin vydírání podle ustanovení § 175 odst. 1, 2 písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Následně opatřením Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, Územní odbor Praha venkov – JIH ze dne 6. 3. 2017 došlo k přihrání znalce MUDr. P. K. k podání znaleckého posudku z oboru Zdravotnictví,

odvětví Psychiatrie a opatřením ze dne 8. 3. 2017 došlo dále k přiřazení znalce PhDr. J. K. k podání znaleckého posudku z oboru Zdravotnictví, odvětví Psychologie. Proti oběma opatřením podal žalobce stížnost, protože se domníval, že tyto opatření postrádají odůvodnění takovéto potřeby vyšetření žalobcova duševního stavu. K tomuto odkázal na judikaturu Ústavního soudu, a to zejména na rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 145/2000, v němž Ústavní soud explicitně uvedl: *„Ústavní soud připouští, že vyšetřování duševního stavu obviněného se dotýká jeho základních práv, jakými jsou ochrana jeho soukromého a rodinného života nebo osobní cti. Může za určitých okolností vést i k narušení jeho dobré pověsti. Trestní represe však ve všech fázích znamená určité omezení základních práv (osobní svobody, soukromí, majetkových práv). Z toho však nelze přímo dovozovat její neústavnost. Zákonodárce i orgány činné v trestním řízení musí v různých rovinách porovnávat stupeň její nutnosti s intenzitou zásahů do osobní a rodinné sféry obviněného. Teprve v případě zřejmého nepoměru může Ústavní soud zasáhnout. Orgány činné v trestním řízení a také znalci jsou vázáni povinností mlčenlivosti. Ústavní vyšetření duševního stavu nemůže být nařízeno v každém případě, kdy obviněný odmítá spolupracovat. K tomuto opatření, vzhledem k intenzitě zásahu do osobnostní sféry, jsou stanovena velmi přísná kritéria. Postih obviněného v případě, že odmítá spolupracovat, spočívá pouze v riziku nezjištění polehčujících okolností nebo nepřičetnosti.“* Žalobce poukázal na skutečnost, že již v rámci zmiňovaných stížností uvedl, že vzhledem k citovanému rozhodnutí nesouhlasí s provedením svého vyšetření znalcem z oboru psychologie a psychiatrie, a to i s vědomím rizika nezjištění případných polehčujících okolností nebo nepřičetnosti. Žalobce dále poznamenal, že v dané trestní věci předložil znalecký posudek, který byl ve vztahu k žalobci vyhotoven již dříve, a to dne 18. 9. 2013 v jiném trestním řízení. Doplnil, že by k takovému opakování vyšetření svého duševního stavu byl ochoten přistoupit, pouze pokud by k tomuto byly uvedeny zcela konkrétní důvody, ze kterých by bylo seznatelné, v čem jsou rozporovány závěry již existujícího znaleckého posudku. Žalobce nevidí důvod, proč by mělo být opakovaně zasahováno do jeho osobnostní sféry. Navzdory výše uvedenému byla žalobci doručena výzva Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Praha venkov – JIH k dostavení se ke znaleckému zkoumání, a to v termínu 27. 7. 2017 od 11:00 hod. Žalobce uvedl, že byl k dostavení se ke znaleckému zkoumání vyzván pod pohružkou postupu podle ustanovení § 90 odst. 1 o trestním řízení soudním a postupu podle ustanovení § 116 odst. 2 téhož zákona. Citovaný termín byl následně Policií České republiky, Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje, Územním odborem Praha venkov – JIH změněn na 10. 8. 2017 od 13:00. Podle názoru žalobce Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, Územní odbor Praha venkov – JIH, nikterak neodůvodnila potřebu znaleckého zkoumání žalobce, proto tento netuší, na základě jakého důvodu Policie znalecké zkoumání v dané trestní věci vyžaduje. Žalobce závěrem žaloby konstatoval, že policejní orgán jistě žalobce nepovažuje za osobu, která by v důsledku případné duševní nemoci byla nebezpečná sobě či jiným. O tom podle názoru žalobce svědčí i více než tříměsíční odstup plánovaného znaleckého vyšetření od vzniku opatření. Nadto žalobce uvedl, že nikdy nebyl hospitalizován na psychiatrickém oddělení či v jakémkoli zdravotnickém zařízení.

Městský soud v Praze posoudil věc takto:

Z obsahu žaloby, podané k Městskému soudu v Praze dne 4. 8. 2017, je nepochybně zřejmé, že zásahem, určením, jehož nezákonnosti se žalobce domáhal, je předvolání žalobce

k dostavení se k provedení znaleckého zkoumání jeho duševního stavu znalci z oboru Zdravotnictví, odvětví Psychologie a Psychiatrie.

Ohledně takto vymezeného předmětu žaloby pak musel soud konstatovat, že žalobu nelze projednat, jelikož směřuje vůči úkonu orgánu veřejné moci, který není zásahem správního orgánu.

Základní východisko pro tento závěr je založeno na názoru Nejvyššího správního soudu, vyjádřeném v rozsudku ze dne 28. 4. 2005, č. j. 2 Aps 2/2004-69, v němž Nejvyšší správní soud dovodil, že „... soudní kontrola, tedy i zákonnosti zásahu správního orgánu ve smyslu ustanovení § 82 a násl. s. ř. s., se pohybuje jen v hranicích veřejné správy a proto napadnutelnými jsou pouze takové zásahy orgánů, které patří do působnosti ve veřejné správě.“

Veřejná správa je pak v pozitivním vymezení definována v práci Hendrych D. a kol. Správní právo. Obecná část 5., rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, jako „činnost, při jejímž výkonu jsou správní úřady (orgány) vázány ve své činnosti nejen právními předpisy, ale též rozhodnutími vyšších úřadů (orgánů). I když to neplatí např. pro samosprávnou činnost, platí takové vymezení nesporně pro největší část veřejné správy, totiž státní správu“.

Nejvyšší správní soud dále uvedl, že trestní řízení není veřejnou správou a uzavřel s tím, že *„[krajský] soud jako soud správní neměl pravomoc přezkoumávat „úkony“ orgánu činného v trestním řízení (policejního orgánu) při vyšetřování, tedy i odepírání práva nahlížet do trestního spisu, a že pokud by tak přesto učinil, došlo by k porušení základních principů a zásad trestního řízení vyplývajících z trestního řádu a k nepřípustnému zásahu do působnosti státního zastupitelství. Je tomu tak proto, že podle ustanovení § 65 odst. 2 tr. ř. je jen státní zástupce povinen urychleně přezkoumat závažnost důvodů, ze kterých bylo toto právo ze strany policejního orgánu odepřeno. Důvodně proto Krajský soud v Brně odmítl žalobu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro nedostatek podmínky řízení, která je neodstranitelná.“*

Městský soud v Praze ve věci nyní projednávané neshledal důvody, pro které by měl od závěrů takto formulovaných odhlédnout.

Toto stanovisko pak bylo významně podpořeno rovněž závěry, k nimž dospěl Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 28. 8. 2014, č. j. II. ÚS 2166/14.

Ústavní soud v tomto usnesení konstatoval, že:

9. V první řadě se Ústavní soud zabýval možností, kterou ostatně využil i sám stěžovatel, že by k ochraně jeho práv bylo povoláno správní soudnictví. Ústavnímu soudu je znám výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Aps 2/2014, který vyloučil přezkum úkonů policejních orgánů uskutečněných v rámci trestního řízení ze správního soudnictví. Podobně v rozsudku ze dne 18. 2. 2010, č. j. 7 Aps 1/2010 - 53, Nejvyšší správní soud uvedl, že *“soud jako soud správní neměl pravomoc přezkoumávat „úkony“ orgánu činného v trestním řízení (policejního orgánu).”*

10. Ve výše citovaném rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Aps 2/2014 tento soud zároveň vyzdvihl nutnost odlišovat policejní orgán jako orgán činný v trestním řízení, kdy proti jeho úkonům nelze brojit žalobou ve správním soudnictví, a jako orgán vykonávající působnost ve veřejné správě, kdy přezkum jeho úkonů dle ustanovení § 82 s. ř. s. možný je. Dle Ústavního soudu je nezpochybnitelné, že v nyní posuzovaném případě policejní orgán vystupoval ve vztahu ke stěžovateli jako orgán vykonávající působnost ve veřejné správě, zároveň je však pro povahu zásahu klíčové, že vystupoval též jako orgán činný v trestním řízení. Věcná působnost Policie ČR je vymezena v ustanovení § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Policii ČR"), dle něhož je úkolem policie "chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu." Pro případ stěžovatele je zásadní především povinnost "plnit úkoly podle trestního řádu," která v sobě zahrnuje odhalování trestné činnosti včetně případných opatření k předcházení trestné činnosti dle § 158 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "trestní řád"), prověřování (§ 158 odst. 3 trestního řádu) a stíhání, resp. vyšetřování (§ 160 a násl. trestního řádu) trestných činů (srov. Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky: komentář, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 20 - 23).

11. Plnění úkolů vyplývajících z trestního řádu je tedy jednou z povinností policie jako orgánu veřejné správy. V této souvislosti Ústavní soud připomíná nezbytnost rozlišení mezi zásahy nastalými v rámci trestního řízení a ostatními zásahy orgánu veřejné moci, byť v rámci tohoto trestního řízení. Trestním řízením se rozumí řízení podle trestního řádu a zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (srov. § 12 odst. 10 trestního řádu) a ve své podstatě označuje veškerý proces upravený trestním řádem. Dle ustanovení § 1 trestního řádu je pak "účelem trestního řádu upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni." Na druhé straně je pro povahu ostatních zásahů orgánů veřejné moci určující, že se nejedná o rozhodnutí a zároveň bylo učiněno správním orgánem (viz § 4 odst. 1 s. ř. s.) při výkonu veřejné správy (srov. § 2 s. ř. s.) - srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2008, č. j. 2 Aps 1/2005 - 65, publ. pod č. 603/2005 Sb. NSS. Důvodová zpráva k soudnímu řádu správnímu pak přímo počítala s tím, že příslušná ustanovení soudního řádu správního budou pokrývat "širokou škálu tzv. faktických zásahů (typicky různých policejních přehmatů), kde veřejnost (ostatně i Ústavní soud) pocítují zákonnou mezeru veřejnoprávní ochrany." Faktickým zásahem (či pokynem) se přitom rozumí "správní úkon zákonem zmocněné jednotlivé úřední osoby, spočívající ve vyslovení zákazu nebo příkazu určitého jednání, který je jeho adresát povinen respektovat, a který není výsledkem žádného formálního řízení" (srov. Hendrych, D. Správní právo: obecná část, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 262 - 263).

12. Jakkoli úkony účastníků řízení vůči stěžovateli lze do určité míry za faktické pokyny považovat, neboť aniž by policejní orgány vydaly nějaká rozhodnutí, byly zmocněny k udílení pokynů k určitému jednání, které stěžovatel musel respektovat a také respektoval, tak pro posouzení celé věci je klíčové, že policie v průběhu celého opatření postupovala dle příslušných ustanovení trestního řádu a tedy jako orgán činný v trestním řízení. Proto nelze prostředky ochrany práv a svobod narušených jejich postupem hledat v soudním řádu správním, nýbrž - i s ohledem na systémové parametry výstavby právního řádu - je nutno zkoumat možnosti nabízející se v trestním řádu, který primárně upravuje postup orgánů činných v trestním řízení.

Až za situace, kdy by v současnosti platný trestní řád nenabídl adekvátní a využitelné prostředky obrany vůči postupům orgánů činných v trestním řízení i osobám, které nejsou přímými účastníky tohoto trestního řízení, avšak prováděné zásahy orgánů činných v trestním řízení se přímo dotýkají jejich práv a svobod, by bylo možno uvažovat o využití právních instrumentů obsažených v dalších právních odvětvích než je trestní právo, respektive trestní právo procesní.“

Na základě těchto skutečností zdejší soud konstatuje, že v předmětné věci Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, Územní odbor Praha venkov – JIH, postupovala podle ustanovení trestního řádu, tedy jako orgán činný v trestním řízení. Proto se nelze ochrany práv a svobod narušených jejich postupem domáhat podle soudního řádu správního, ale je nutno využít možností stanovených v trestním řádu. Nadto soud poznamenává, že pouze v případě, pokud by trestní řád neposkytl využitelné prostředky obrany i osobám, které ač nejsou přímými účastníky tohoto trestního řízení, přesto se jejich práv a svobod dotkly prováděné zásahy orgánů činných v trestním řízení, bylo by na místě hledat právní nástroje obsažené v dalších právních odvětvích než je trestní právo.

Za tohoto stavu věci proto Městský soud v Praze dospěl k závěru, že směřovala-li nyní projednávaná žaloba proti zásahu, jenž spočíval v předvolání žalobce k dostavení se ke znaleckému zkoumání jeho duševního stavu znalci z oboru Zdravotnictví, odvětví Psychologie a Psychiatrie, jež bylo nepochybně úkonem trestního řízení, neměl jako soud rozhodující ve správním soudnictví pravomoc k přezkoumání tohoto úkonu, tato skutečnost tak znamenala nedostatek podmínky řízení, která je neodstranitelná a nezbylo mu proto, než žalobu podle ust. § 46 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního odmítnout.

Městský soud v Praze tedy po přezkoumání věci z hlediska podmínek řízení a včasnosti podání žaloby dospěl k závěru, že žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, který spočíval v předvolání žalobce k dostavení se k provedení znaleckého zkoumání jeho duševního stavu znalci z oboru Zdravotnictví, odvětví Psychologie a Psychiatrie musí odmítnout.

O návrhu na předběžné opatření městský soud v Praze nerozhodoval, a to z důvodu odmítnutí žaloby.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn podle ust. § 60 odst. 3 soudního řádu správního, podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

Soud v dané věci soudní poplatek nevybíral, a to s odkazem na ustanovení § 10 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích, podle něhož byl-li návrh na zahájení řízení před prvním jednáním odmítnut, soud vrátí z účtu soudu zaplacený poplatek.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního

soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 10. srpna 2017

JUDr. Slavomír Novák, v.r.
předseda senátu